

Een nieuwe toekomst voor de *Lichtstraal*

In het voorjaar van 2017 ontmoetten we Dennis Stroombergen aan boord van de klipper-kraak Karin van Hugo van Alderen. We zeilden met 15 houten vaten rum in het ruim van Amsterdam naar Den Helder. De vaten waren eerder door de Tres Hombres uit de Caraïben op zeil naar Amsterdam gebracht en daar bij de douane terechtgekomen. De Tres Hombres kon niet wachten op de douaneformaliteiten en voer door naar Sail Den Helder.

*Auteurs Nienke en Hans Verbruggen
Foto's collectie Dennis Stroombergen*

Behoud door gebruik, het is een manier van behoud waar de LVBHB sterk in gelooft. Ken je ook een historisch schip dat door gebruik behouden is, tip dan de redactie. We zijn geïnteresseerd in bijzonder gebruik. Chartervaart, bed and breakfast, wonen en thuiswerken, kennen we al.

Dennis bleek een van de mannen van Men Who Sail. Een organisatie die CO₂-neutraal vervoer over binnenwater propageert. Een van de activiteiten is het vervoer van goederen naar het festival 'Into The Great Wide Open' op Vlieland. Daarvoor charteren ze zeilschepen en nu was de *Karin* ingezet voor een klusje. Wij, dochter en vader, hebben al veel avonturen op de *Karin* beleefd, maar ruim 3000 liter rum vervoeren, was nieuw voor ons. Vanzelfsprekend kwamen we met Dennis aan de praat over deze enigszins wonderlijke reis.

Al snel kwam naar boven dat Dennis droomde van een eigen schip, om op die manier meer vracht te gaan vervoeren, natuurlijk CO₂-neutraal en om meer zelf te kunnen varen. Om het vrachtvaren naar een hoger plan te tillen, was volgens hem een schip noodzakelijk dat speciaal hiervoor wordt ingezet en ... hij had er al een op het oog: de *Lichtstraal*. Dat schip kenden we goed. In de winter lag het op Het Nieuwe Meer in Amsterdam (Amsterdammers zeggen: De Nieuwe Meer) en in de zomer bij Durgerdam. We hadden het honderden keren gezien, maar waren nooit aan boord geweest. Het schip is een plaatje, echt een droomschip.

Lichtstraal

De *Lichtstraal* is, om het heel eufemistisch te zeggen, een klipper met een rijke geschiedenis. Het schip is altijd onder zeil gebleven sinds de bouw in 1892 bij Wed. A. van Duyvendijk, Papendrecht. In 1916 is het schip omgebouwd tot tweemaster en het heet sindsdien *Lichtstraal*. Het is voornamelijk in gebruik geweest door zeeverkennergroepen. Het schip vaart nog met het tuigplan uit dat jaar: kitsgetuigd met 240 m² zeil. De romp heeft ook nog dezelfde kleuren, wit met een groene bies.

Waarschijnlijk meer dan tienduizend zeeverkenner en anderen hebben op dit schip gevaren. Vele honderden hebben op het schip leren schipperen en er is waarschijnlijk geen schip in Nederland dat zo goed is gedocumenteerd. In 1971 komt het schip in particuliere handen, van Piet van der Zee. De klipper blijft in gebruik bij de zeeverkenner tot 1985. Daarna wordt het schip voornamelijk nog gebruikt als pleziervaartuig en af en toe voor de verhuur, maar zonder iets te veranderen aan de indeling die voor de scouts zo praktisch was. Vanaf 2010 lukt het door drukke werkzaamheden helaas niet meer om het schip in goede staat te houden. Echter, de familieleden zijn nog

zo zeer verknocht aan het schip dat ze het niet willen verkopen.

CO₂-neutrale lijndienst

Begin november krijgen we een mailtje van Dennis. Hij is erin geslaagd om met Michiel en Piet van der Zee tot overeenstemming te komen over het restaureren en vervolgens gebruiken van het schip, onder andere voor een CO₂-neutrale lijndienst voor vracht. We kunnen niet geloven dat de dromer op de *Karin* erin geslaagd was om de *Lichtstraal* te bemachtigen. Dat moeten we met eigen ogen zien en een paar mailtjes later zitten we aan boord.

Met een grijns van oor tot oor en twinkende ogen vertelt Dennis in de roef dat hij een gebruiksovereenkomst heeft voor vijf jaar en dat hij het schip vaarklaar gaat maken voor een maandelijkse lijndienst voor vracht tussen Amsterdam, Enkhuizen, Den Helder, Texel, Vlieland, Terschelling en retour. Alles onder zeil, maar als het nodig is, dan gaat de motor aan. De optie voor een duurzame aandrijving zal worden onderzocht met als doel volledig CO₂-neutraal te kunnen varen. De vracht wordt onder contract van de stichting Men Who Sail vervoerd waarbij de *Lichtstraal* wordt ingezet voor het daadwerkelijke transport onder de vlag van ZuiverVaren.

Streekproducten

We proberen er achter te komen wat de *Lichtstraal* eigenlijk anders maakt dan de rest van de bruine vloot, want we vinden het nog steeds een verhaal vol vraagtekens. Vracht vervoeren naar de Waddeneilanden onder zeil. Wie zit daar nu op te wachten? Dennis geeft onmiddellijk toe dat niet iedereen daar op zit te wachten, maar stelt dat er partijen zijn die wel de toegevoegde waarde van

CO₂-neutraal vervoer inzien. Tevens ziet hij het als zijn missie om bedrijven en particulieren te laten zien dat er schonere manieren van transport mogelijk zijn om producten op een unieke, duurzame manier te vervoeren.

Er zijn al diverse bedrijven die interesse hebben getoond, onder andere een koepel van bedrijven op de Waddeneilanden die hun streekproducten graag op een milieuvriendelijke wijze op de markt brengen. Als die producten ook in de Randstad kunnen worden afgezet, dan is dat heel mooi.

Nichemarkt

Natuurlijk, geeft Dennis toe, het is een nichemarkt, maar dat betekent niet dat er geen toekomst is. Voor de huidige activiteiten van Men Who Sail kan de *Lichtstraal* ook ingezet worden en de belangstelling voor maatschappelijk verantwoord ondernemen groeit alleen maar. Er zijn inmiddels diverse mogelijkheden voor CO₂-neutraal vervoer van goederen over korte afstanden zoals met elektrische auto's, bakfietsen en boten, en ook CO₂-neutraal vervoer van personen over lange afstanden zoals met diverse ov-bussen. Voor goederenvervoer over langere afstanden is deze mogelijkheid er echter nog niet. Het initiatief van een zeilende transportlijndienst kan als aanjager dienen om nieuwe manieren van CO₂-neutraal vervoer over langere afstanden mogelijk te maken, in eerste instantie zeilend maar ook als proeftuin voor schepen met andere (gecombineerde) vormen van schone aandrijving.

Het vervoeren van vracht in de lijndienst is de kernactiviteit van de *Lichtstraal*, maar als mensen hun goederen zelf willen begeleiden, dan kan dat. Er zijn zestien kooien in het ruim, waarvan er

Om het schip te laten voldoen aan de officiële eisen wordt het 'puntje' beweegbaar gemaakt zodat de officiële vaste lengte van het schip onder de 20 meter komt.

Kooien in het ruim, vracht gaat voor passagiers

»

De Lichtstraal in 1958 - Foto G.L.W. Oppenheim

Het is een nichemarkt, maar dat betekent niet dat er geen toekomst is

twalf kunnen worden gebruikt voor opstappers. Dat is het verschil met de bruine vloot: de vracht gaat voor de passagiers. Passagiers zonder vracht zijn welkom op de lijndienst, maar ook zij slapen in kooien in het ruim waar de vracht staat.

Focus op vracht

We lopen een rondje door en over het schip. Er moet nog heel veel gebeuren voor de *Lichtstraal*, 126 jaar oud, opnieuw aan een leven als vrachtschip kan beginnen. Een likje verf is niet genoeg. Het schip heeft al droog gestaan, is gekeurd en er is een lange lijst van zaken die in orde gemaakt moeten worden. Nieuwe masten bijvoorbeeld. Het komt allemaal goed.

In de auto op weg naar huis, komen we een beetje bij van onze verbazing.

De *Lichtstraal* is een prachtig schip en inderdaad zeer geschikt voor vrachtvervoer. Misschien dat er ook nog wat geschnabbeld moet worden met dagtochtjes, maar de focus is vracht.

Dennis is geen dromer, maar een man met een droom en dat maakt een groot verschil. Er is een nieuwe toekomst voor de *Lichtstraal*, dus behoud door gebruik. In elke haven zullen er mensen langsloupen en tegen hem zeggen: 'Schipper, ik heb vroeger nog op deze schuit gevaren toen ik ...'

Voor deze mensen is de enorme verzameling verhalen en prachtige foto's van dit Varend Monument interessant: <https://goo.gl/photos/LNkDzmg7D8sizcWb8>. Deze verzameling wordt bijgehouden door Marten van der Kamp en velen hebben hieraan bijgedragen.